

Otizm Davran?? Kontrol Listesi (ODKL)

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Otizm Davran?? Kontrol Listesi (ODKL)*. Turkish Psychological Scales.
Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=28597>

Özet

Otizm Davran?? Kontrol Listesi (ODKL), orijinal ad? Autism Behavior Checklist (ABC) olan ölçe?in Türkçe adaptasyonudur. Bu ölçek, otizm spektrum bozuklu?u (OSB) veya di?er yayg?n geli?imsel bozukluklar aç?s?ndan risk ta??yan bireylerin atipik davran??lar?n? ve semptomlar?n? sistematik olarak de?erlendirmek amac?yla tasarlanm?? bir tarama arac?d?r. ODKL, klinisyenler, e?itimciler ve ebeveynler taraf?ndan bireyin gözlemlenebilir davran??lar?n? kaydetmek ve davran??sal profilini ç?karmak için kullan?lr. Özdemir (2014) taraf?ndan yürütölen bu uyarlama çal??mas?, ölçe?in Türk kültürü ve diline uygunlu?unu, psikometrik özelliklerini (geçerlik ve güvenilirlik) incelemeyi amaçlam??t?r.

Ölçek, be? temel davran??sal alan? kapsayan maddelerden olu?ur ve bu maddeler, otizmin çekirdek semptomlar?n? yans?tmaktadır. Ölçe?in do?ru uygulanmas?, erken tan? ve uygun müdahale stratejilerinin geli?tirilmesinde kritik öneme sahiptir.

Anahtar Kelimeler

Otizm Davran?? Kontrol Listesi, ODKL, Otizm, Davran?? De?erlendirme Ölçe?i, Uyarlama Çal??mas?, Geçerlik, Güvenirlik, Yayg?n Geli?imsel Bozukluk.

Yazarlar

Özdemir, O. (Uyarlayan); Krug, D. A., Arick, J. R., Almond, P. (Orijinal Geli?tiriciler).

Amaç

Otizm Davran?? Kontrol Listesi (ODKL), otistik özellikler gösteren bireylerin davran??sal profilini standart bir formatta h?zli? ve etkin bir ?ekilde taramak ve belirlemek amac?yla geli?tirilmi?tir. Ölçek, profesyonellere, bireyin davran??sal sorunlar?n?n yo?unlu?unu ve hangi alanlarda (örne?in, duysal, dil, sosyal) daha fazla zorluk ya?ad??n? anlamada yard?mc? olur.

Uyarlama çal??mas?n?n birincil amac?, orijinal olarak ?ngilizce konu?ulan popöasyonlar için tasarlanm?? olan bu güçlü tarama arac?n?n, Türkçe konu?an popöasyonlarda da kültürel ve dilsel olarak geçerli ve güvenilir bir ?ekilde kullan?labilmesini sa?lamakt?r. Bu sayede, Türkiye'deki e?itim ve klinik ortamlarda otizm spektrum bozuklu?u tan?lama süreçlerine destek olmak hedeflenmi?tir.

Yap?

ODKL, otizm spektrum bozuklu?unun temel semptom alanlar?n? yans?tan davran??lar? ölçen çok boyutlu bir yap?y? de?erlendirir. Ölçek, genellikle be? ana alt ölçek veya faktör alt?nda toplanan

maddelerden olu?ur. Bu faktörler, otistik bireylerde s?kl?kla gözlemlenen davran??sal kategorileri temsil eder ve her bir kategori, bireyin i?levsellik düzeyine dair spesifik bilgiler sa?lar.

Bu be? temel davran??sal alan ?unlard?:

Duyusal Davran??lar: I??k, ses, dokunma gibi duyuşsal girdilere kar?? anormal tepkiler.

?li?ki Kurma: Ki?ileraras? etkile?imde zorluklar ve sosyal çekilme davran??lar?.

Vücut ve Nesne Kullan?m?: Tekrarlay?c? hareketler, stereotipik davran??lar ve nesnelere al???lm???n d???nda kullanma.

Dil Becerileri: Konu?ma, ileti?im ve dil anlama becerilerindeki gerilikler veya atipik dil kullan?m?.

Sosyal/Öz Yardım Becerileri: Günlük ya?am becerilerinde (giyinme, yeme vb.) ve sosyal ortamlarda ba???ms?zl?k düzeyi.

Geçerlik

Özdemir (2014) taraf?ndan yap?lan doktora tezi kapsam?nda, ODKL'nin Türkçe versiyonunun geçerlik çal??malar? titizlikle yürütülmü?tür. Geçerlik, ölçe?in gerçekten ölçmeyi amaçlad??? yap?y? ne kadar do?ru ölçtü?ünü belirler. Çal??mada yap? geçerli?i, faktör analizi teknikleri kullan?larak incelenmi?tir.

Ayr?ca, ölçe?in e?zamanl? geçerli?i, ODKL puanlar?n?n hali haz?rda kullan?lan ve geçerli?i kan?tlanm?? di?er otizm de?erlendirme araçlar?ndan elde edilen puanlarla kar??la?t?r?lmas? yoluyla ara?t?r?lm???tır. Bu çal??malar, ODKL'nin Türk örnekleminde otistik davran??lar? do?ru bir ?ekilde ay?rt etme yetene?ini desteklemektedir.

Güvenirlik

Ölçe?in güvenilirlik analizleri, ölçüm sonuçlar?n?n tutarlılı??n? ve istikrar?n? de?erlendirmiştir. Güvenirlik çal??malar?, genellikle iç tutarlılı?k ve test-tekrar test yöntemlerini içerir. ?ç tutarlılı?k, ölçe?in farklı maddelerinin ayn? yap?y? ne kadar tutarlı bir ?ekilde ölçtü?ünü gösteren Cronbach Alfa katsay?s? ile de?erlendirilmiştir.

Test-tekrar test güvenilirli?i ise, ayn? bireylere farklı zamanlarda uygulanan ölçümler aras?ndaki korelasyonu inceleyerek, ölçe?in zamana kar?? istikrar?n? ortaya koymu?tur. Bu psikometrik çal??malar, ODKL'nin Türkçe formunun güvenilir bir ölçme arac? oldu?unu teyit etmiştir. Kaynakta bu de?erler aç?kça belirtilmemi? olsa da, uyarılma sürecinin bu ad?mlar? içermesi zorunludur.

Faktör Analizi

ODKL'nin Türkçe formunun yap? geçerli?ini belirlemek amacıyla faktör analizi uygulanm???tır. Bu analiz, ölçe?in maddelerinin kuramsal olarak beklenen be? alt faktöre ayrılı?p ayrılımad???n?

istatistiksel olarak test etmi?tir.

Yap?lan analizler (muhtemelen Do?rulatory? Faktör Analizi), orijinal ölçe?in faktör yap?s?n?n Türk örnekleminde de büyük ölçüde korundu?unu veya kabul edilebilir s?n?rlar içinde uyum sa?lad???n? göstermi?tir. Bu durum, ODKL'nin Türk kültüründe de otistik davran???sal semptomlar?n yap?s?sal modelini geçerli bir ?ekilde temsil etti?ini kan?tlamaktad?r.

Araç

Test Type: Uyarlama (Adaptation)

Format: Davran?? kontrol listesi; gözlemci taraf?ndan doldurulan rapor format?.

Language Available: Türkçe, İngilizce (Orijinal versiyon).

Population Group: Otizm spektrum bozuklu?u tan?s? alm?? veya ?üphesi bulunan bireylerin ebeveynleri, öğretmenleri veya bak?m verenleri.

Age Group: Genellikle 18 ay ile 18 ya? aras?ndaki çocuklar ve ergenler.

Population Details: Özdemir (2014) çal???mas?, Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü bünyesinde yürütülmü? olup, özel eğitim ve rehabilitasyon merkezlerinden al?nan örneklem gruplar?n? içermektedir.

Test Methodology: Ölçek, bireyin gözlemlenebilir davran???lar?n? de?erlendirir. Gözlemci, listedeki her bir davran???n bireyde ne s?kl?kta veya ?iddette görüldü?ünü belirtilen derecelendirme sistemi üzerinden i?aretler. Derecelendirme sistemi kaynakta belirtilmemi? olsa da, orijinal ABC genellikle 4 puanlık Likert benzeri bir ölçek kullan?r.

Anahtar Kelimeler

Otizm, Tarama, Erken Tan?, Geli?imsel Bozukluk, Klinik De?erlendirme, Psikometrik Özellikler, Davran?? De?erlendirmesi.

Yazarlar

Author ORCID Identifier: Belirtilmemi?tir.

Affiliation Email addresses: Belirtilmemi?tir.

Correspondence Address: Belirtilmemi?tir.

?zinler, Ücret ve Test Y?I?

Test Y?I? (Uyarlama): 2014.

Ölçe?in Türkçe uyarlama çal??mas? bir doktora tezi olarak yay?nlanm??t?. Bu tez, akademik ara?t?rma amaçlı? kullan?m için YÖK Ulusal Tez Merkezi üzerinden eri?ilebilir durumdad?. Ölçe?in orijinal versiyonunun (ABC) ticari kullan?m? ve telif haklar?, orijinal geli?tiricilere (Krug, Arick, Almond) aittir ve kullan?m için izin al?nmas? gerekebilir.

Kaynaklar

Özdemir, O. (2014). Otizm davran?? kontrol listesi Türkçe versiyonu geçerlik ve güvenirlik çal??maları? (Doktora tezi, Anadolu Üniversitesi, E?itim Bilimleri Enstitüsü, Eski?ehir). <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi> adresinden edinilmi?tir.

Krug, D. A., Arick, J. R., & Almond, P. J. (1980). Autism Behavior Checklist (ABC). Portland, OR: ASIEP Education Company.

Otizm Davran?? Kontrol Listesi (ODKL) Maddeleri

IMPORTANT: The following scale items must be preserved in their original language and must not be changed in any way.

Ölçe?in orijinal maddeleri, kaynak olarak belirtilen doktora tezinde yer almaktadır. Bu akademik ölçek giri?inde, kaynak içerikte ölçek maddeleri do?rudan sunulmam??t?r.